

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 27.1.2003
KOM(2003) 35 lopullinen

2003/0014 (ACC)

Ehdotus:

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

**AKT–EY-kumppanuussopimuksen 96 artiklan mukaisten neuvottelujen päättämisestä
Zimbabwen kanssa tehdyn päätöksen 2002/148/EY voimassaolon jatkamisesta**

(komission esittämä)

PERUSTELUT

1. Euroopan unionin neuvosto päätti 18. helmikuuta 2002 toteuttaa ”aiheelliset toimenpiteet” AKT–EY-kumppanuussopimuksen 96 artiklaa sovellettaessa käytyjen neuvottelujen jälkeen¹. Näihin toimenpiteisiin kuuluivat myös budjettitukea ja hanketukea varten tarkoitetun rahoituksen keskeyttäminen sekä yhdeksänteen Euroopan kehityssrahastoon liittyvän maaohjelman allekirjoittamisen lykkääminen; samalla kuitenkin selvennettiin, etteivät toimenpiteet vaikuttaneet humanitaaristen toimien rahoitukseen². Lisäksi keskeytettiin kumppanuussopimuksen liitteessä II olevan juoksevia maksuja ja pääomanliikkeitä koskevan 12 artiklan soveltaminen niiltä osin kuin muiden rajoittavien toimenpiteiden, etenkin varojen jäädyttämisen soveltaminen sitä edellytti.
 2. Syyksi toimenpiteiden käyttöönottoon todettiin vakavat ihmisoikeusloukkaukset ja mielipiteenvapautta, yhdistymisvapautta ja oikeutta kokoontua rauhanomaisesti koskevat vakavat loukkaukset. Vielä välittömämmin niillä reagoitiin Zimbabwen hallituksen yrityksiin estää vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit muun muassa kieltämällä kansainvälisten vaalitarkkailijoiden ja tiedotusvälineiden läsnäolo vaalien aikana.
 3. Helmikuun 18 päivänä 2002 tehdyn päätöksen 2 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti toimenpiteitä sovelletaan kahdentoista kuukauden ajan. Saman säännöksen mukaan niitä tarkastellaan uudelleen kuuden kuukauden kuluessa. Päätöksen liitteenä olevan, Zimbabwen presidentille osoitetun kirjeen mukaan toimenpiteet kumotaan, kun olosuhteet ihmisoikeuksien, demokratian periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiselle voidaan taata.
 4. Kumppanuussopimuksen 96 artiklan mukaisissa neuvotteluissa käsitellyn viiden kysymyksen suhteen ei ole edistytty aiheellisten toimenpiteiden käyttöönoton jälkeen³. Tilanne on sitä vastoin heikentynyt, kuten seuraavista seikoista käy ilmi:
- Maaliskuun yleiset vaalit, syyskuun aluevaalit sekä hiljattain pidetyt täytevaalit järjestettiin olosuhteissa, joiden perusteella niiden ei voida katsoa olleen vapaat eikä oikeudenmukaiset.

¹ Neuvoston päätös 2002/148/EY (EYVL L 50, s. 64, 21.2.2002). Samanaikaisesti neuvosto antoi myös neuvoston yhteisen kannan 2002/145/YUTP ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 310/2002 tietyistä Zimbabwesta koskevista rajoittavista toimenpiteistä (EYVL L 50, s. 1–12, 21.2.2002). Näillä virallisilla asiakirjoilla se otti käyttöön tiettyjä rajoittavia toimenpiteitä kuten asetoimitusten estäminen, matkustuskielto ja varojen jäädyttäminen hallituksen jäseniä ja sellaisia muita henkilöitä vastaan, jotka harjoittavat demokratian, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja oikeusvaltion vakavalla tavalla vaarantavaa toimintaa. (Eikö olisi tarpeen jatkaa näiden toimenpiteiden soveltamisaikaa, joka muussa tapauksessa päättyy samaan aikaan kuin Cotonoun sopimuksen mukaisten aiheellisten toimenpiteiden soveltamisaika?)

² EY:n rahoittaman toiminnan uudelleenjärjestely on parhaillaan käynnissä. (epäselvä)

³ Kumppanuussopimuksen 96 artiklan mukaiset neuvottelut käynnistettiin, jotta voitaisiin sopia toimenpiteistä, jotka Zimbabwen hallituksen olisi toteutettava tilanteen korjaamiseksi erityisesti viiden kysymyksen osalta (kaikenlaisen poliittisen väkivallan virallisen hyväksynnän päättäminen; kansainvälisten kumppanien kutsuminen varhaisessa vaiheessa tukemaan ja tarkkailemaan tulevia vaaleja ja toimenpiteet, jotka takaavat niille täydet mahdollisuudet olla läsnä näissä vaaleissa; joukkotiedotusvälineiden vapauden turvaaminen; tuomiovallan riippumattomuus ja sen antamien tuomioiden noudattaminen sekä omaisuuden lainvastaisen haltuunoton lopettaminen).

- Viime elokuussa muodostettu hallitus viestittää kovan linjan politiikan vahvistamisesta yleisesti, sillä päätavoitteena on näyttänyt olevan uudistuksellisimpien ja vapaamielisimpien hallituksen ministereiden siirtäminen kokonaan sivuun (valtionvarainministeri Simba Makoni) tai vähempiarvoisiin tehtäviin (sisäasiainministeri John Nkomo).
 - Poliittinen konflikti hallitsevan puolueen Zanu (PF) ja oppositiossa olevan MDC:n välillä ja vuoropuhelun loppuminen puolueiden väliltä kokonaan.
 - Hallituksen päätös saattaa maareformi päätökseen nopeasti ja jatkaa viljelijöiden syrjäyttämistä maatilojen lainvastaisen haltuunoton lopettamisen sijasta.
 - Hiljattain annettu lainsäädäntö, joka rajoittaa sanan-, yhdistymis- ja kokoontumisvapautta (vaikuttaen kielteisellä tavalla joihinkin kohderyhmiin kuten poliittiseen oppositioon, riippumattomiin tiedotusvälineisiin ja kansalaisjärjestöihin).
 - Jatkuva väkivalta ja uhkailu lähinnä täytevaalien, elintarvikeavun jakamisen ja nopean maareformin yhteydessä.
5. Merkittävää edistymistä ei myöskään ole tapahtunut kentällä eikä uusien yhteyksien kautta (EU:n troikan virallinen esiintyminen Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) maiden pääkaupungeissa toukokuussa 2002 ja useat diplomaattiyhteydet) eikä muidenkaan sellaisten hankkeiden kautta, joilla pyritään vaikuttamaan tilanteeseen (Kansainyhteisö ja SADC).
 6. Neuvoston päätöstä, jota sovelletaan yksi vuosi siitä, kun se julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, tarkasteltiin uudelleen heinäkuussa 2002. Neuvosto katsoi kokouksessaan 22. heinäkuuta 2002, etteivät Zimbabwea nykyisin vallitsevat olosuhteet takaa ihmisoikeuksien, demokratian periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista. Tämän vuoksi toimenpiteet pidettiin voimassa muuttumattomina.
 7. Koska tilanne on huonontunut⁴ ja koska Zimbabwen hallitus ei ole antanut minkäänlaista merkkiä ja/tai sitoumusta siitä, että merkittävää edistymistä olisi tapahtunut ja/tai että se aikoo toteuttaa toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi kyseisillä viidellä aihealueella, ei aiheellisten toimenpiteiden kumoaminen tai lieventäminen näytä perustellulta.
 8. Tästä syystä komissio katsoo, että päätöksen voimassaoloa olisi jatkettava kahdellatoista kuukaudella. Koska päätösehdotus koskee vain jo voimassa olevien aiheellisten toimenpiteiden soveltamisajan pidentämistä ilman, että niihin tehtäisiin muutoksia, ei ole tarpeen avata uudelleen Cotonoun sopimuksen 96 artiklan mukaisia neuvotteluja Zimbabwen kanssa.

⁴ Hararen lähetystön päällikön kertomus, jota odotetaan tammikuussa 2003, tarjoaa tilanteesta vielä ajantasalla olevan yksityiskohtaisen arvion.

9. Päätöstä on tarkasteltava uudelleen jatkuvasti ja toimenpiteet on kumottava, kun olosuhteet ihmisoikeuksien, demokratian periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiselle voidaan taata. Euroopan unionin on varattava itselleen oikeus toteuttaa myös muita rajoittavia toimenpiteitä.

Päätelmät

10. Edellä esitetyn perusteella komissio pyytää neuvostoa hyväksymään liitteenä olevan päätöksen.

Ehdotus:

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

AKT–EY-kumppanuussopimuksen 96 artiklan mukaisten neuvottelujen päättämisestä Zimbabwen kanssa tehdyn päätöksen 2002/148/EY voimassaolon jatkamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 300 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan,

ottaa huomioon AKT–EY-kumppanuussopimuksen täytäntöön panemiseksi toteutettavista toimenpiteistä ja noudatettavista menettelyistä Cotonoussa 23 päivänä kesäkuuta 2000 tehdyn sisäisen sopimuksen⁵, sellaisena kuin sitä sovelletaan väliaikaisesti jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 18 päivänä syyskuuta 2000 tekemällä päätöksellä, ja erityisesti sen 3 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston päätöksellä 2002/148/EY⁶ päätettiin AKT–EY-kumppanuussopimuksen⁷ 96 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaiset neuvottelut Zimbabwen tasavallan kanssa ja toteutettiin tämän päätöksen liitteessä yksilöidyt aiheelliset toimenpiteet.
- (2) Päätöksen voimassaolo päättyy sen 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti 21 päivänä helmikuuta 2003.
- (3) Zimbabwen hallitus rikkoo edelleen AKT–EY-kumppanuussopimuksen 9 artiklassa tarkoitettuja olennaisia osia, ja maan tämänhetkiset olot eivät takaa ihmisoikeuksien, demokratian periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista.
- (4) Tämän vuoksi päätöksen voimassaoloaikaa olisi jatkettava,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Korvataan päätöksen 2002/148/EY 2 artiklan 3 kohta seuraavasti:

"Nämä toimenpiteet ovat voimassa 24 kuukauden ajan. Niitä tarkkaillaan jatkuvasti."

⁵ EYVL L 317, 15.12.2000, s. 376.

⁶ EYVL L 50, 21.2.2002, s. 64.

⁷ EYVL L 317, 15.12.2000, s. 3.

Tämän päätöksen liitteessä oleva kirje on osoitettu Zimbabwen presidentille.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä [...].

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

LIITE

Bryssel [...]

KIRJE ZIMBABWEN PRESIDENTILLE

Euroopan unioni pitää AKT-EY-kumppanuussopimuksen 9 artiklan määräyksiä erittäin tärkeinä. Ihmisoikeuksien, demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on olennainen osa kumppanuussopimusta ja muodostaa siten suhteidemme perustan.

Euroopan unioni ilmoitti Teille 19. helmikuuta 2002 päivätyllä kirjeellä päätöksestään päättää AKT-EY-kumppanuussopimuksen 96 artiklan mukaisesti käytävät neuvottelut ja toteuttaa sopimuksen 96 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja tiettyjä "aiheellisia toimenpiteitä".

Nyt, kun tästä on kulunut yli 12 kuukautta, Euroopan unioni katsoo erinäisten välitysyrittäjänsä jälkeen, että Zimbabween hallitus ei vielä tällä hetkellä tue demokratian periaatteita ja että se ei ole edistynyt merkittävästi helmikuussa tehdyssä neuvoston päätöksessä mainittuihin viiteen asiakokonaisuuteen (poliittinen väkivalta, vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit, tiedotusvälineiden vapaus, oikeuslaitoksen riippumattomuus ja maatalojen laittomien valtausten lopettaminen) liittyvien ongelmien ratkaisemisessa.

Edellä todettu huomioon ottaen Euroopan unioni katsoo, ettei aiheellisia toimenpiteitä voida kumota.

Nämä toimenpiteet kumotaan, kun olosuhteet ihmisoikeuksien, demokratian periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiselle voidaan taata. Lisäksi Euroopan unioni varaa itselleen oikeuden toteuttaa tarvittaessa myös muita rajoittavia toimenpiteitä.

Euroopan unioni seuraa tarkasti Zimbabween kehitystä ja haluaa jälleen kerran korostaa, ettei se tahdo rangaista Zimbabween kansaa vaan jatkaa osallistumistaan väestöä suoraan tukeviin humanitaarisiin toimiin erityisesti niillä yhteiskunnan alueilla, joihin nämä toimenpiteet eivät vaikuta.

Euroopan unioni haluaa käydä Zimbabween kanssa vuoropuhelua AKT-EY-kumppanuussopimuksen perusteella ja toivoo, että Te teette kaikkien kumppanuussopimuksen keskeisten periaatteiden kunnioittamisen palauttamiseksi, minkä myötä kaikki yhteistyövälineet voidaan ottaa jälleen käyttöön.

Kunnioitavasti

Komission puolesta

Neuvoston puolesta